

Anonimizuota versija

Vertimas C-337/20 - 1

Byla C-337/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. liepos 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour de cassation (Prancūzija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. liepos 16 d.

Kasatoriai

DM

LR

Kita kasacinio proceso šalis:

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM)

<...>

2020 M. LIEPOS 16 D. COUR DE CASSATION (KASACINIS TEISMAS)
CHAMBRE COMMERCIALE,

FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE (KOMERCINIŲ, FINANSINIŲ IR
EKONOMINIŲ BYLŲ SKYRIUS) SPRENDIMAS

Išnagrinėjęs kasacinį skundą, kurį pateikė:

1 / DM, turinti nuolatinę gyvenamąją vietą <...> La Sjotoje,

2° / LR, turintis nuolatinę gyvenamąją vietą <...> Kasyje,

dėl 2017 m. balandžio 6 d. *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* (Provanso Ekso apeliacinis teismas) <...> sprendimo byloje tarp jų ir *Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence (Crédit agricole mutuel Alpių-Provanso regiono kasa, toliau – CRCAM)*, kurios buveinė yra Provanso Ekse <...>,

kitos kasacinio proceso šalies;

Savo kasaciniam skundai pagrįsti kasatoriai nurodo du prie šio sprendimo pridėtus kasacinio skundo pagrindus.

<...> (orig. p. 2)

<...> [su procesu susijusi informacija]

Cour de cassation komercinių, finansinių ir ekonominių bylų skyrius <...>, juos apsvarstęs pagal įstatymus, priėmė šį sprendimą.

Faktinės aplinkybės ir procesas

1. Kaip nurodyta skundžiamame sprendime (priimtame Provanso Ekse 2017 m. balandžio 6 d.), 2008 m. gruodžio 22 d. aktu *Crédit agricole mutuel Alpių-Provanso regiono kasa* (toliau – bankas) suteikė bendrovei *Groupe central automobiles* (toliau – bendrovė GCA), kurios vadovė buvo DM, einamosios sąskaitos kreditą, kurio grąžinimą solidariai garantavo LR. Atšaukęs šį kredito suteikimą, bankas kreipėsi į teismą, kad būtų sumokėta garantijos suma, bet laiduotojas teigė, kad be leidimo atlikdamas pervedimus trečiosioms šalims bankas padarė neteisėtą veiksmą ir kad šių pervedimų suma turėjo būti išskaičiuota iš jo skolinio reikalavimo.
2. *Cour d'appel* (Apeliacinis teismas) nusprendė, kad LR argumentai yra nepriimtini, nes pagal *Code monétaire et financier* (Pinigų ir finansų kodeksas) L.133-24 straipsnį bendrovė GCA turėjo užginčyti ginčijamas operacijas per trylikos mėnesių naikinamąjį terminą ir kad nors šis terminas galėjo būti nutrauktas 2011 m. kovo 3 d. elektroniniais laiškais, kuriais bendrovės GCA vadovė paprašė informacijos apie šias operacijas, nuo šios datos būtų pradėtas skaičiuoti naujas trylikos mėnesių terminas. Tuo remdamasis *Cour d'appel* padarė išvadą, kad ginčijami kredito pervedimai buvo užginčyti tikrai 2013 m. gegužės 15 d. reikalavimuose, taigi naikinamasis terminas reikalavimams pateikti buvo pasibaigęs.
3. Grįsdami savo kasacinį skundą dėl šio sprendimo, DM ir LR nurodo, kad pagal Pinigų ir finansų kodekso L.133-18 straipsnį, pagal kurį numatyta teisė į grąžinimą nedelsiant už be leidimo įvykdytas mokėjimo operacijas, apie kurias naudotojas pranešė bankui, netrukdoma nustatyti banko sutartinės atsakomybės pagal bendrosios teisės normas, be kita ko, tuo atveju, jeigu jis neįvykdė savo rūpestingumo pareigos, jei pateikiami dėl to atsiradusios žalos įrodymai, ir kad

(orig. p. 3) nusprendamas priešingai, *Cour d'appel* pažeidė *Code civil* (Civilinis kodeksas) 1147 straipsnį (redakcija iki 2016 m. vasario 10 d. nutarimo) ir to paties kodekso 1937 straipsnį.

4. Kadangi LR pateikė šį pagrindą kaip laiduotojas, reikia pažymėti, kad šalutinis skolininkas yra „tas, kuris suteikia prievolės įvykdymo garantiją, įsipareigoja kreditoriui įvykdyti šią prievolę, jeigu skolininkas pats jos neįvykdo“ (Civilinio kodekso 2288 straipsnis). Civilinio kodekso 2313 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad „laiduotojas gali remtis prieš kreditorių visomis išimtimis, kurios taikomos pagrindiniam skolininkui ir yra susijusios su skola“, ir „visų pirma kompensuoti tai, ką kreditorius turi sumokėti pagrindiniam skolininkui“ <...> [nuorodos į nacionalinę teismų praktiką]. Ši taisyklė gali būti taikoma, kai kreditorius atlieka neteisėtą veiksma pagrindinio skolininko atžvilgiu, dėl kurio kyla jo civilinė atsakomybė, todėl jis yra įpareigojamas atlyginti žalą minėtam pagrindiniam skolininkui.
5. Iš Civilinio kodekso 1147 straipsnio matyti, kad neįvykdes bet kokios sutartinės prievolės, dėl kurios buvo padaryta žala kreditoriui, skolininkas yra įpareigojamas už tai atsakyti. Teismų praktikoje taikomas visos žalos atlyginimo principas, pagal kurį reikalaujama, kad „nukentėjusysis būtų gražintas į padėtį, kurioje jis būtų buvęs, jei žalą sukėles veiksmas nebūtų buvęs padarytas“ <...> [nuorodos į nacionalinę teismų praktiką].
6. Pinigų ir finansų kodekso redakcijos, patvirtintos 2009 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. 2009-866, L.133-18 straipsnyje, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje (MPD1) 58 straipsnis arba 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje (MPD2) 71 straipsnis, kuriuo jis buvo pakeistas be esminių turinio pakeitimų, nustatyta: „[j]eigu mokėtojas praneša apie be leidimo atliktą mokėjimo operaciją L.133-24 straipsnyje nustatytais sąlygomis, mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas gražina mokėtojui be leidimo atliktos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atkuria mokėjimo sąskaitas, iš kurios ta suma buvo nurašyta, likutį, kuris būtų buvęs, jeigu be leidimo atliktą mokėjimo operacija nebūtų buvusi įvykdyta.

Mokėtojas ir jo mokėjimo paslaugų teikėjas gali sudaryti sutartį dėl papildomo žalos atlyginimo.“

7. Pinigų ir finansų kodekso (redakcija pagal tuos pačius teisės aktus) L.133-24 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta: „[m]okėjimo paslaugų vartotojas (orig. p. 4) nedelsdamas praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie be leidimo ar netinkamai įvykdytą mokėjimo operaciją ne vėliau kaip per tryliką mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos dienos, priešingu atveju gresiant teisės praradimui, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas jam nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III knygos 1 antraštinės dalies IV skyrių.“

8. Minėtame 58 straipsnyje „Pranešimas apie be leidimo ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas“ numatyta: „[m]okėjimo paslaugų vartotojui ištaisymą mokėjimo paslaugų teikėjas atlieka tik tuo atveju, jei jis, sužinojęs apie visas be leidimo ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas, dėl kurių gali būti pateikiami reikalavimai įskaitant 75 straipsnyje nurodytus reikalavimus, praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui nedelsdamas ir ne vėliau kaip per trylika mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos dienos, išskyrus atvejus, kai taikytina, kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal II antraštinę dalį.“
9. MPD1 60 straipsnyje „Mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už nesankcionuotas mokėjimo operacijas“ nustatyta:
- „1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad, nedarant poveikio 58 straipsniui, nesankcionuotos mokėjimo operacijos atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas mokėtojui sugražintų nesankcionuotos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atstatytų mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jeigu nesankcionuota mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.
2. Gali būti nustatyta tolesnė [papildoma] finansinė kompensacija laikantis mokėtojo ir jo mokėjimo paslaugų teikėjo sudarytai sutarčiai taikomos teisės nuostatų.“
10. Kasacinis skundas yra pateiktas dėl minėtose direktyvose, į nacionalinę teisę perkeltose Pinigų ir finansų kodekso L.133-18 ir L.133-24 straipsniais, nustatytos atsakomybės sistemos ir pagal bendrąją teisę galiojančios sutartinės civilinės atsakomybės sistemos sąsają. Kalbant konkrečiai, kyla klausimas, ar direktyvose įtvirtinta atsakomybės sistema yra išimtinio pobūdžio, jeigu jose nepateikta tikslesnė informacija šiuo klausimu.
11. Kadangi atrodo, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nėra priėmęs sprendimo šiuo klausimu, reikia kreiptis į jį.

REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS, Kasacinis Teismas,

Atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį: **(orig. p. 5)**

Pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

1. Ar 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB, 58 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nesankcionuotų arba netinkamai įvykdytų mokėjimo operacijų atveju taikoma išimtinės paslaugų teikėjo atsakomybės sistema, pagal kurią dėl tų pačių faktinių aplinkybių negali būti pareikštas joks bendrosios teisės normomis

grindžiamas ieškinys dėl to, kad tas paslaugų teikėjas neįvykdė pagal nacionalinę teisę jam nustatytų pareigų, visų pirma tuo atveju, jeigu mokėjimo paslaugų vartotojas per tryliką mėnesių nuo sumos nurašymo neinformavo mokėjimo paslaugų teikėjo apie tai, kad mokėjimo operacija buvo nesankcionuota arba įvykdyta netinkamai?

2. Jeigu į pirmąją klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal tą patį straipsnį draudžiama mokėjimo paslaugų vartotojo laiduotojui dėl tų pačių faktinių aplinkybių remtis paslaugų teikėjo, kuriam skirta garantija, civiline atsakomybe pagal bendrosios teisės normas, kad užginčytų šios garantijos sumą?

<...> [su procesu susijusi informacija] (**orig. p. 6**)

Prie šio sprendimo PRIDEDAMI PAGRINDAI

DM ir LR vardu <...> pateikti pagrindai

PIRMASIS KASACINIO SKUNDO PAGRINDAS

<...> (**orig. p. 7**) <...>

<...> (**orig. p. 8**) <...> [kasacinio skundo pirmojo pagrindo, grindžiamo vartojimo teise, išdėstymas, neturintis reikšmės prejudiciniams klausimams]

ANTRASIS KASACINIO SKUNDO PAGRINDAS (subsidiarus)

Apeliacinės instancijos sprendimas skundžiamas dėl to, kad buvo nuspręsta nepatenkinti LR prieštaravimų dėl sumų, kurios buvo pervestos iš *Groupe Central Automobiles* vardu atidarytos sąskaitos įvairioms bendrovėms dėl to, kad pasibaigė naikinamasis terminas prieštaravimams pareikšti, ir dėl to iš LR buvo priteista, vykdant įsipareigojimą solidariai garantuoti *Groupe Central Automobiles* vardu atidarytos einamosios sąskaitos <...> veikimą, sumokėti 96 019,36 EUR sumą su nuo 2012 m. kovo 26 d. susikaupusiomis sutartyje nustatyto dydžio palūkanomis;

KADANGI LR teigia, kad bankas padarė pažeidimą, kai atliko nesankcionuotus pervedimus trečiosioms bendrovėms, ir kad šių debeto pervedimų suma turi būti atskaityta iš jo skolinio reikalavimo; kadangi *Crédit Agricole*, atvirkščiai, teigia, kad tai yra visiškai asmeninis reikalavimas pagrindiniam skolininkui, nes reikalavimas sumokėti garantijos sumą yra nepagrįstas (**orig. p. 9**), kad jo skolinio reikalavimo suma buvo galutinai nustatyta *Tribunal de commerce de Toulon* (Tulono komercinių bylų teismas, Prancūzija) 2012 m. spalio 23 d. sprendimu ir kad SARL GCA bet kuriuo atveju sutiko su pinigų pervedimais; kadangi pirmosios instancijos teismas teisingai nurodė, kad tai yra ne asmeninis reikalavimas skolininkui, o reikalavimas, susijęs su skola, kuria laiduotojas gali pagrįstai remtis kreditoriaus atžvilgiu; kadangi pagal Pinigų ir finansų kodekso L.133-24 straipsnį SARL GCA turėjo šias operacijas užginčyti per 13 mėnesių naikinamąjį terminą; kadangi, nors šį terminą buvo galima nutraukti 2011 m. kovo

3 d. elektroniniais laiškais, kuriuose SARL GCA vadovė paprašė informacijos apie šias operacijas, nuo šios datos buvo skaičiuojamas naujas 13 mėnesių terminas; kadangi ginčijami pervedimai buvo užginčyti tiksliai 2013 m. gegužės 15 d. reikalavimuose, todėl pasibaigė naikinamasis terminas;

KADANGI LR subsidiariai teigia, kad CGA, pagrindinei skolininkei, buvo įsiskolintos tam tikros sumos, nes bankiniai pervedimai buvo atlikti be jos leidimo; kadangi iki 2011 m. apskaitos patikrinimus atlikdavo FW; kadangi *Crédit Agricole* pažeidė sutartį, nes pervedimus atliko neturėdamas pasirašyto reikalavimo ar leidimo; kadangi jis nurodė bankui pateikti visus apskaitos dokumentus ir apskaičiuoti [nagrinėjamos banko] sąskaitos likutį <...> atsižvelgiant į panaikintus pervedimus; kadangi, LR teigimu, šių pervedimų suma sudaro 94 123,26 EUR; kadangi bankas atsako, kad tai yra asmeninis reikalavimas pagrindiniam skolininkui, kuriuo laiduotojas negali pagrįstai remtis; kadangi šie argumentai nėra tinkami, nes LR laidavo už nagrinėjamos banko sąskaitos kredito limitą suteikimą; dėl to tai yra ne asmeninis reikalavimas SARL GCA atžvilgiu, o tiesiogiai su laidavimu susijęs reikalavimas; kadangi bankas *Crédit Agricole* teisingai nurodo, jog pagrindinis skolininkas neginčijo jam mokėtinų sumų dydžio *Tribunal de commerce de Toulon* (Tulono komercinių bylų teismas), kuris iš jo priteisė LR ginčijamas kredito limitą sumas <...>; be to, LR remiasi Civilinio kodekso nuostatų taikymu, o sąskaitų tvarkymas reglamentuojamas Pinigų ir finansų kodekso nuostatomis, visų pirma L.133-25 ir L.133-6-1 straipsniais; kadangi pagal šį kodeksą nereikalaujama, kad būtų išduotas rašytinis leidimas pervedimams iš šios sąskaitos atlikti; kadangi šie pervedimai, nurodyti atitinkamos sąskaitos išrašuose, nuo 2008 m. buvo atlikti bendrovių ETRA FI, FLEX CALL, RF SOLUTION ir AZUR CONSEIL naudai; kadangi *Crédit agricole* per teisinius ginčus pateikė DM, kuri yra bendrovės GCA vadovė, čekius bendrovei RF SOLUTION, kurių sumos atitinka šiuo metu LR ginčijamų pervedimų sumas; kadangi būtent po paskutinio 2009 m. balandžio 1 d. išduoto čekio tokiu pat mėnesiniu periodiškumu buvo įvykdyti tos pačios sumos pervedimai (**orig. p. 10**); kadangi nors 2011 m. kovo mėn. DM pateikė bankui klausimus elektroniniu paštu, nėra tikėtina, kad verslininkas būtų leidęs toliau atlikti tokius pervedimus nekeldamas klausimų; kadangi bendrovė bet kuriuo atveju turėjo užginčyti šias operacijas per Pinigų ir finansų kodekso L.133-25 straipsnyje nustatytą 13 mėnesių terminą; kadangi LR pateikti prieštaravimai šiuo metu yra nepriimtini, nes jų pateikimo naikinamasis terminas yra pasibaigęs; kadangi, be to, *Crédit Agricole* nebuvo pateikti bendrovės GCA balansai, pagal kuriuos būtų galima patikrinti, ar mokėjimai bendrovėms, kurios priklausė jų apskaitininkui, nėra atlyginimas, kuris būtų buvęs atskaitytas iš šios bendrovės išlaidų, taip sumažinant jos apyvartą, ir šias abejones patvirtina aplinkybė, kad nors šie atskaitymai buvo atlikti bendrovių, priklausančių FW apskaitininkui, naudai, jo atžvilgiu nebuvo imtasi veiksmų siekiant susigrąžinti šias nepagrįstai gautas sumas; kadangi dėl šių aplinkybių nustatyta, kad bendrovė GCA sutiko, jog būtų atlikti šiuo metu LR ginčijami pervedimai, ir jos prašymas dėl užskaitos panaudojant suteiktą garantiją bus atmestas; kadangi dėl to iš LR bus priteista sumokėti *Caisse Régionale Agricole Mutuel Alpes Provence* 96 019,39 EUR sumą su palūkanomis, skaičiuojamomis po 2012 m. kovo 26 d., vykdant įsipareigojimą

solidariai garantuoti *SARL Groupe Central Automobiles* vardu atidarytos einamosios sąskaitos <...> veikimą;

1. KADANGI Pinigų ir finansų kodekso L.133-18 straipsnis, pagal kurį leidžiama nedelsiant susigrąžinti nesankcionuotų mokėjimo operacijų, apie kurias naudotojas pranešė bankui, sumas, netrukdo nustatyti banko sutartinės atsakomybės, be kita ko, tuo atveju, jeigu jis neįvykdo jam tenkančios patikrinimo pareigos, jeigu pateikiamas dėl to atsiradusios žalos įrodymas; nusprenddamas, kad LR prieštaravimai dėl sumų, kurios buvo pervestos iš *Groupe Central Automobiles* vardu atidarytos sąskaitos į įvairių bendrovių sąskaitas, yra nepriimtini dėl to, kad pasibaigė naikinamasis laikotarpis, kad „LR remiasi civilinio kodekso nuostatų taikymu, nors šios sąskaitos veikimas reglamentuojamas Pinigų ir finansų kodekso nuostatomis“, kai, nepaisant Pinigų ir finansų kodekso L.133-18 straipsnio nuostatų dėl neautorizuotų mokėjimo operacijų, LR galėjo remtis banko sutartine atsakomybe, *Cour d'appel* pažeidė bylai taikytiną Civilinio kodekso 1147 straipsnį, tapusį to paties Civilinio kodekso 1231-1 straipsniu, ir jo 1937 straipsnį.

<...> (**orig. p. 11**) <...> [kasacinio skundo antrojo pagrindo antros ir trečios dalių, grindžiamų procesinių taisyklių pažeidimu, išdėstymas, neturintis reikšmės prejudiciniams klausimams]